

Åpenhet og demokrati

Taler

Jens Stoltenberg

Dato

27 oktober 2011

Sted

Stortinget

Omstendigheter

Svar på interpellasjon fra Trine Skei Grande

1 President,

Det er nå snart 100 dager siden 77 mennesker ble drept og skadd i regjeringskvartalet og på Utøya.

5

I tillegg til å drepe og lemleste mennesker, var bomben og skuddene den 22. juli også et angrep på kjernen i folkestyret:

Forståelsen for at frie menneskers meninger dannes i åpne samtaler.

10 Aksepten for ulike meninger.

Og den grunnleggende respekten for individets rettigheter og fellesskapets rammer i et demokrati. Gjerningsmannen hevet seg over alt dette og ga seg selv rett til å drepe for å oppnå sine politiske mål.

15 Jeg er uendelig glad for at det norske folk uten å nøle samlet seg om at vårt svar på vold ikke er å ta igjen med vold.

Vårt svar er å slå demokratiets påle enda dypere.

Vårt svar er å tviholde på ideen om at åpenhet er folkestyrets grunnmur.

20 Men svaret er også at vi aldri skal være naive.

Siden 22. juli har debatten om begrepet "mer demokrati og mer åpenhet" pågått mer eller mindre sammenhengende.

25 Hva betyr det? Hva skal vi legge i det?

I dag spør representanten Trine Skei Grande hva jeg legger i ordene.

Jeg er glad for spørsmålet, men det handler om langt mer enn hva jeg mener.

30 Ingen politikere har fasiten.

Derimot er det en ubetinget fordel at mange deltar i debatten.

Jo flere som debatterer demokratiet, jo sterkere står demokratiet.

Jo flere som er opptatt av åpenhet, jo sterkere står åpenheten.

Derfor er det en viktig debatt representanten Skei Grande inviterer til.

35

En premiss for debatten er sikkerhet.

Vi skal beskytte samfunnet mot ny terror med troverdige sikringstiltak.

Det handler om å hindre at frykten biter seg fast.

Et folk i frykt utvikler verken demokrati eller åpenhet.

40 Et folk i frykt er et ufritt folk.

Vår felles jobb er å skape forståelse for at dette er to sider av samme sak.

Vi skal ha åpenhet.

Og vi skal ha et samfunn som oppleves trygt.

45

Regjeringen har siden 22. juli satt i verk flere tiltak for å øke tryggheten. Blant annet har vi styrket Oslopolitiet og helikopterberedskapen.

I statsbudsjettet for 2012 øker vi bevilgningene til Politiets beredskapstropp, og vi styrker Politiets Sikkerhetstjeneste.

50

I trontaledebatten varslet jeg at vi kommer tilbake til Stortinget med ytterligere tiltak.

Det vil blant annet skje i stortingsmeldingen om samfunnssikkerhet og langtidsplanen for Forsvaret som Regjeringen legger fram våren 2012.

55 Forsvarets bistand til det sivile samfunn i akutte krisesituasjoner vil bli et viktig tema i disse planene.

Slike tiltak er viktige for at folk skal oppleve det trygt å gå i gatene i Norge.

Denne tryggheten er i tillegg fundamentet for at alle skal tenke fritt, snakke fritt

60 og handle som et fritt folk.

Trygghet er fundamentet for mer demokrati og mer åpenhet.

President,

65 Det er viktig ikke å avgrense debatten om demokrati og åpenhet til Stortinget og andre politiske arenaer.

Selvsagt er det vesentlig hvilke lover som vedtas og hvilke bevilgninger som gis.
70 Men det viktigste er at meningsdannelsen utenfor Stortinget er fri.

Uredd meningsbrytning i det offentlige rom er uttrykket for et reelt demokrati.
Etter 22. juli er det heldigvis ingen tegn til at debatten har avtatt i styrke.
Tvert i mot.

75 Inntrykket er at den offentlige samtalen er utvidet etter terroranslaget.

La meg nevne tre eksempler.

Nettsamfunn som inneholder ekstreme ytringer er åpnet og meningene
80 blottlagt.
Ekstremistenes hat er møtt med argumenter. Det har åpenbart skapt forvirring.

Jeg siterer VGs kommentator Anders Giæver som gjennom mange år har fulgt
ytterliggående nettfora. Sitat:

85 "Aggresjonen er i stor grad erstattet med selvmedlidende sutring. Enhver kritikk,
kommentar eller for så vidt all form for oppmerksomhet som ikke er udestillert
ros, ses på som et forsøk på å kneble dem og ta fra dem ytringsfriheten."
Sitat slutt.

90 For det andre viser en undersøkelse at tilliten i samfunnet har økt etter 22. juli.
Tillit styrker mulighetene for demokratisk medvirkning og politisk handling.
Etter terrorangrepene fryktet mange at den høye tilliten til det åpne norske
samfunnet ville bli utfordret. Resultatene er det motsatte.
Folk har fått økt tillit til regjering og storting, og vi stoler mer på hverandre.

95 Et tredje eksempel er at mange har meldt seg inn i politiske partier og politiske
ungdomsorganisasjoner etter 22. juli. Interessen for frivillig arbeid har også økt.
Røde Kors, Norsk Folkehjelp, Amnesty, Redningsselskapet og Luftambulansen
har fått flere medlemmer etter terroren.

100 Dette er oppløftende eksempler på at viljen til å delta i vårt åpne demokrati har
økt i kjølvannet av volden som rammet oss.

Men hvem bør føle ansvar for å vokte åpenheten og forsterke den gode
105 utviklingen?

Det grovmaskede svaret er alle. Demokratiet er et ansvar for individet, frivilligheten, mediene, menighetene, universitetene. Alle.

110

Stortinget og regjeringen har et særskilt ansvar. Vi er sprunget ut av folkeviljen og skal tolke folkets vilje.

I dette tilfellet er beskjeden fra folket befriende entydig og i pakt med våre fineste tradisjoner.

115 Vi skal bekjemp ekstremisme med åpenhet.

President,

I denne sal vil det til enhver tid være ulike oppfatninger av hvilke vedtak som best leder til mer demokrati og åpenhet.

120 For noen er stemmerett til 16-åringer et steg i retning mer demokrati.

Andre synes 16-åringer er for uerfarne.

Noen mener åpenheten styrkes hvis Stortinget tillater politiske reklame.

Andre frykter det forflater den politiske samtale.

125 Jeg respekterer at det finnes ulike syn. Og jeg aksepterer at det finnes ulike veier til et utvidet demokrati.

Det avgjørende er at meningene brytes åpent i forkant, og at beslutningene respekteres fullt ut i ettertid.

130 For meg er et overordnet mål å inkludere flest mulig i beslutningene. Reell deltakelse er demokratibygging.

Manglende inkludering fører lett til frykt for det ukjente. Frykt for "de andre".

I verste fall kan det lede til ekstremisme og ekstreme handlinger.

135 Målet om mer åpenhet og demokrati henger derfor nøye sammen med vår evne til å skape inkluderende fellesskap på tvers av religiøse, etniske og andre skiller.

President,

Etter 22. juli så vi bilder av en imam og en biskop som omfavnet hverandre i en moské.

140 La det inspirere oss til å skape fellesskap som er trygge nok til å

respektere ulikhetene og sterke nok til å tåle de ubehagelige debattene.

La oss ha bildet med oss når vi diskuterer politikkens bidrag til et levende folkestyre.

I pakt med våre beste tradisjoner er jeg trygg på at Stortinget tar ansvar for å

utvikle mer deltakelse og mer demokrati i Norge.

Kilde
www.regjeringen.no

150

Emner
Innlegg i Stortinget

URI
<https://www.virksommeord.no/tale/apenhet-og-demokrati>

155

160

165

170

175

180